

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوْنَا أَلْ لُوطُ مِّنْ

پوءِ سندن قوم جو ان کان علاوه ڪو جواب نه هو، مگر اهو ته توهان پنهنجي ڳوٺ مان لوط واري

قَرَيْتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَّتَطَهَّرُونَ ﴿۵۶﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا

ڪي ٻاهر ڪڍيو، بيشڪ اهي اهي ماڻهو آهن جيڪي پاڪائي ڪن ٿا. پوءِ اسان لوط ۽ سندس اهل کي سندس گهر واري

أُمَّرَاتِهِ نَقَدَّ رُنْهَآ مِّنَ الْغَابِرِينَ ﴿۵۷﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ

کان سواءِ، نجات ڏني اسان جي تقدير سان اها (عذاب ۾) رهجي وئي. ۵۰. ۵۱. اسان انهن جي مٿان (پڪل نڪرين جو)

مَطَرًا ۶۰ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿۵۸﴾ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ

مينهن وسايو، پوءِ ڊيڄاريل ماڻهن لاءِ اهو تمام خراب مينهن هو. رسول عربي توهان فرمايو سڀني تعریفون الله تعالى لاءِ آهن ۽

عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ۚ اللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿۵۹﴾

برگزیده (پيارن) ٻانهن تي سلام آهي، ڇا الله تعالى بهتر آهي يا سندن بتا بهتر آهن؟

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ

يا هو الله تعالى بهتر آهي جنهن آسمان ۽ زمين کي پيدا فرمايو ۽ توهان لاءِ آسمان مان مينهن نازل

مَاءً ۶۱ فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتِ بَهْجَةٍ ۚ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ

فرمايو، پوءِ اسان ان مان خوبصورت باغ پيدا فرمايا، توهان کي انهن وٽن جي

تَنْبُتُوا شَجَرَهَا ۚ إِنَّهُ مَعَ اللَّهِ ۖ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ ﴿۶۰﴾

ڦٽائڻ جي توفيق نه هئي، ڇا الله تعالى سان گڏ ڪو معبود آهي؟ بلڪ اها قوم (حق کان) پري ٿئي ٿي.

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ

يا هو الله جنهن زمين کي رهڻ لاءِ بنايو ۽ ان جي وچ مان نهرون پيدا ڪيون ۽ زمين لاءِ

لَهَا رَوَاسِي ۚ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۚ إِنَّهُ مَعَ اللَّهِ ۖ

جبل پيدا ڪيا ۽ ٻن دريائن جي وچ ۾ سنڌو پيدا ڪيو، ڇا الله تعالى سان گڏ ڪو معبود آهي؟

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۖ أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ

بلڪ اڪثر انهن مان نه ڄاڻن. اهو ڪير آهي جيڪو پریشان کي ٻڌي ٿو جڏهن اهو ان کي پڪاري ٿو

وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ۚ إِنَّ اللَّهَ

۽ ان تان تڪليف لاهي ٿو ۽ توهان کي زمين ۾ (اڳين ماڻهن جو) وارث بنائي ٿو، ڇا الله تعاليٰ سان گڏ

مَعَ اللَّهِ ۖ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۖ أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي

ڪو معبود آهي، ٿورڙا اهي آهن جيڪي نصيحت حاصل ڪن ٿا. اهو ڪير آهي جيڪو توهان کي

ظَلُمَتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۖ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيْحَ بُشْرًا بَيْنَ

زمين ۽ سمنڊ جي اونڌاهين ۾ واءُ ڏيکاري ٿو ۽ اهو ڪير آهي جيڪو مينهن کان اڳ ۾ خوشخبري

يَدَايَ رَحْمَتِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ تَبَوُّوا

ڏيندڙ هونئون موڪلي ٿو، ڇا الله تعاليٰ سان گڏ ڪو معبود آهي، الله تعاليٰ انهن جي شرڪ کان بلند آهي.

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ

يا اهو ڪير آهي جيڪو مخلوق کي پيدا ڪري ٿو، ان کان پوءِ ان کي مواتيندو ۽ اهو ڪير آهي جيڪو آسمان ۽ زمين

وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ تَبَوُّوا

مان توهان کي روزِ عطا ڪري ٿو، ڇا الله تعاليٰ سان گڏ ڪو معبود آهي؟ رسولِ عربي توهان فرمايو ته توهان پنهنجا دليل آيو جيڪڏهن توهان

صَادِقِينَ ۖ قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ

سچا آهيون. رسولِ عربي توهان فرمايو آسمانن ۽ زمينن ۾ الله تعاليٰ کان سواءِ (بذاتِ خود)

إِلَّا اللَّهُ ۚ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ۖ بَلْ أَدْرَكَ عَلَيْهِمُ

پيوڪو غيب ٿو ڄاڻي، ۽ (انهن کي) اها خبر ناهي ته اهي ڪڏهن اُٿاريا ويندا. ڇا انهن جو علم

فِي الْآخِرَةِ ۚ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا ۚ بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ۖ

آخرت کي پهتو؟ بلڪ اهي انهيءَ ۾ شڪ ڪندڙ آهن، بلڪ اهي انهيءَ کان انڌا آهن.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاءُ وَنَا أَرْسَلْنَا

۱۰ (مڪجي) ڪافرن چيو ۽ اسين ۽ اسان جا وڏا ڏاڏا ۽ مري مٽي ٿينداسين، ڇا پوءِ يقيناً اسين

لَمُخْرَجُونَ ۲۰ لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا نَحْنُ وَآبَاءُ وَنَا مِنْ

(قبرن مان) ڪڍيائوندا اسين؟ بيشڪ اسان کي، ۽ انهي کان اڳ ۾ اسان جي وڏن کي هيءُ وعدو

قَبْلُ ۱۱ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۳۰ قُلْ سِيرُوا

ڏنڊو ٻوهو، هيءُ ته پهرين ماڻهن جون آکاڻيون آهن. رسولِ عربي توهان فرياد ڪيو ته توهان زمين ۾

فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ۱۹

سير ڪريو، پوءِ توهان ڏسو ته مجرمين جي پڇاڙي ڪهڙي ٿي.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ۴۰

۱۲ رسولِ عربي توهان انهن تي ڏک نه ڪريو ۽ انهن جي مڪر سببان توهان پنهنجي سيني کي تنگ نه ڪريو.

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۴۱ قُلْ

۱۳ اهي چون ٿا ته هيءُ وعدو (عذاب جو) ڪڏهن ايندو جيڪڏهن توهان سچا آهيو. رسولِ عربي توهان فرياد ڪيو

عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ۴۲

توهان جي پويان جلدي اهي (شيون) لڳنديون جن جي توهان تڪڙ ڪري رهيا آهيو.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ

۱۴ بيشڪ توهان جو رب يقيناً ماڻهن تي فضل ڪندڙ آهي، پر انهن مان اڪثر

لَا يَشْكُرُونَ ۴۳ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ

شڪر نه ڪن. ۱۵ بيشڪ توهان جو رب (اهو سچو) ڄاڻي ٿو جيڪو اهي پنهنجي سينن ۾ لکائڻ ٿا

وَمَا يُعْلِنُونَ ۴۴ وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

۱۶ جيڪي ظاهر ڪن ٿا. ۱۷ ۽ آسمانن ۽ زمينن ۾ (ڪا شي) غائب ناهي

۱۸

إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ۝۵۹ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَىٰ

مگر (اها) لوح محفوظ ۾ آهي . بيشڪ هي قرآن ڪريم بني اسرائيل جا آهي

بَنِي إِسْرَءِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝۶۰

قصا بيان ڪري ٿو جن مان گهڻن ۾ آهي اختلاف ڪن ٿا

وَأَنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝۶۱ إِنَّ رَبَّكَ

۽ بيشڪ اهو (قرآن ڪريم) مؤمنن لاءِ يقيناً هدايت ۽ رحمت آهي . بيشڪ توهان جو رب

يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۝۶۲

پنهجي حڪم سان انهن جي وچ ۾ فيصلو ڪندو ۽ اهو غالب گهڻي علم وارو آهي .

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ۝۶۳

پوءِ توهان الله تعالى تي توڪل ڪريو، بيشڪ توهان راهه راست تي آهيو .

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا

بيشڪ توهان جو پڙائڻ، مٿل (ڪافر) نه ٿا ٻڌن، ۽ توهان جو پڙائڻ (مسلمان جي دعوت) پوڙا (ڪافر) نه ٿا ٻڌن، جنهن وقت آهي

وَلَوْ أُمِدُّ بِرِئَيْنٍ ۝۶۴ وَمَا أَنْتَ بِهَدَى الْعُمَىٰ عَنْ

پٺ ٽٽي ڦرندڙ آهن ، ۽ نه توهان اڌن (يعني ڪافرن) کي سندن گمراهي کان هدايت

ضَلَّتْهُمْ إِنْ تَسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ

ڏيندڙ آهيو، توهان نه فقط انهن ماڻهن کي هدايتي سگهو ٿا جيڪي اسان جي آيتن تي ايمان آڻن ٿا، پوءِ آهي

مُسْلِمُونَ ۝۶۵ وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ

مسلمان آهن . ۽ جنهن وقت انهن تي (عذاب واري) ڳالھ آيندي ته اسين انهن لاءِ (قيامت جي قريب) هڪ

دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا

چو پاڙو زمين مان پيدا ڪنداسين جيڪو انهن سان ڳالھائيندو، بيشڪ ڪافر اسان جي آيتن تي

لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾ وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا

يقين نہ ٿا ڪن . پر رسول ۽ نبی توها یاد ڪري اهو ڏينهن جڏهن اسان هر امت مان هڪ فوج گڏ ڪندا سين

مِّنْ يُّكْذِبُ بَايْتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهُ

اهي اهي اهو هن ٻي ڪي اسانجي آيتن کي ڪوڙو سمجهندا هئا پوءِ اهي (نظم ضبط ٿا) گڏ ڪيا ويندا . ايستائين جو جڏهن سڀ ايندا

قَالَ أَكْذَبْتُمْ بَايْتِنَا وَلَمْ تَحِيطُوا بِهَا عِلْمًا أَمْ اذْكَرْتُمْ

الله تعاليٰ فرمائيندو، ڇا توها منهنجون آيتون نه سمجهندا هئا ۽ توها جو علم انهن کي نه پهتو، توها ڪهڙو ڪم

تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾ وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا

ڪندا هئا . ۽ ظلم سببان انهن تي ڪيل ۽ وعدو (عذاب جو) ثابت ٿي چڪو پوءِ (هاڻي) اهي

يَنْطِقُونَ ﴿٨٥﴾ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لَيْسَكُنُوفِيهِ

نه ٿا ڳالهائڻ . ڇا انهن نه ڏٺو ته بيشڪ اسان رات کي پيدا فرمايو ان لاءِ ته ان ۾ آرام ڪن

وَالنَّهَارَ مُبْصَرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾

۽ ڏينهن کي روشن بنايو، بيشڪ انهي ۾ يقين رکندڙ قوم لاءِ يقيناً نشانين آهن.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَنُزِعُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ

۽ ان ڏينهن صور ۾ ڦوڪ ڏني ويندي، پوءِ خوف ڪنديون اهي شيون جيڪي آسمانن ۽

فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ ﴿٨٧﴾

زمينن ۾ آهن، مگر جنهن کي الله تعاليٰ چاهي ۽ سڀئي سندس درٻار ۾ عاجزي سان ايندا . ۽

تَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ط

توها ڏسندا (۽ پڇايندا) ته جبل ڇميل آهن حالانڪ اهي ڪڪرن وانگر هلندا، هوندا،

صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ط إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾

(ها) الله تعاليٰ جيڪو ڪا به شئي ڪم ڪري ۽ بيشڪ اهو توها جي علم کان چڱي طرح خبردار آهي.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِمَّنْ فَزَعِ يَوْمَئِذٍ اٰفِيُونِ ۝۸۹

جنهن ماڻهو چڱائي آندي پوءِ ان کي ان کان بهتر چڱائي ملندي ۽ اهي ڇڏيلت جي خوف کان امن وارا آهن.

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ

۽ جنهن ماڻهو برائي آندي، پوءِ انهن جا منهن اونڌا ڪري باهه ڀر وڌا ويندا، توهان کي توهان جي

الْاَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝۹۰ اِنَّمَا اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدِ

عملن مطابق جزا ڏئي ويندي. مون کي ته اهڙي حڪم ڪيو ويو آهي ته آئون هن معزز شهر (مڪه مڪرمه)

الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ ۝۹۱ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝۹۱

جي رب جي عبادت ڪريان ۽ هر شيءِ ان لاءِ آهي، ۽ مون کي حڪم ڪيو ويو آهي ته آئون مسلمانن مان هجان.

وَاَنْ اَتْلُو الْقُرْآنَ ۝۹۲ فَمِنْ اِهْتَدَىٰ فَاِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۝۹۲

۽ آئون (توهان تي تبليغ خاطر) قرآن ڪريم پڙهان، پوءِ جيڪو ماڻهو هدايت يافته ٿيو، پوءِ اهو پنهنجي لاءِ هدايت يافته ٿيو ۽

مَنْ ضَلَّ فَقُلْ اِنَّمَا اَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ ۝۹۳ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ

جيڪو ماڻهو گمراه ٿيو پوءِ توهان فرمايو، آئون فقط ديجاڙيندڙ آهيان. ۽ رسول ۽ نبين توهان فرمايو سڀئي ترقيون الله تعاليٰ لاءِ آهن.

سَيُرِيكُمْ اٰيٰتِهٖ فَتَعْرِفُوْنَهَا ۝۹۴ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝۹۴

هن قريب الله تعاليٰ توهان کي پنهنجون نشانين ڏيکاريندو، پوءِ توهان انهن کي سڃاڻيندا، ۽ توهان جو رب توهان جي عملن کان بي خبر ناهي.

اِنَّا هَا ۸۸ (۲۸) سُورَةُ الْقِصَصِ مَكِّيَّةٌ (۳۹) رَوَاتُهَا ۹

سورة قصص مڪه مڪرمه نازل ٿي آهي، انهي ۾ ۸۸ آيتون ۽ ۹ رڪوع آهن.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

الله تعاليٰ جي نالي سان شروع ڪريان ٿو جيڪو نهايت مهربان ۽ باجهارو (آهي)

طسّم ۱ تِلْكَ اٰیَةُ الْكِتٰبِ الْمُبِیْنِ ۝۱ نَتْلُو عَلَیْكَ مِنْ نَّبَا

طسّم ۱ اهي ۱ قرآن مبین جون آيتون آهن. اسين (هاڻي) توهان تي موسيٰ ۽ فرعون

مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝۳۱ إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا

جي ڪله حق سان ان قوم لاءِ پڙهون ٿا جيڪي ايمان رکن ٿا . بيشڪ فرعون نرمين (معتز) پر

فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً مِّنْهُمْ

تڪبر ڪيو ۽ پنهنجي اهل کي شيعو (هڪ گروه) بنايو جنهن انهن ماڻهڪ جماعت (بنی اسرائیل) کي ڪمزور بنايو ٿي

يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ

انهن جي پٽن کي ذبح ڪيو ٿي ۽ انهن نياڻين کي زندهه ڇڏيو ٿي ، بيشڪ اهو (فرعون) فسادين

الْمُفْسِدِينَ ۝۳۲ وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا

مان هو . اسان ارادو فرمايو ته اسان انهن ماڻهن تي احسان ڪريون جيڪي زمين پر

فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ۝۳۳

ضعيف هئا ۽ اسان انهن کي امام بنايون ۽ اسان انهن کي وارث بنايون .

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِي فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا

۽ اسان انهن کي زمين پر مضبوط بنايون ۽ اسان فرعون ۽ هامان ۽ سندن لشڪر کي انهن مان اهو

مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ۝۳۴ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ

ڏيکاريوون جنهن کان اهي خوف ڪندا هئا . ۽ اسان موسيٰ جي والده ڏانهن الهام ڪيو ته تون ان کي

ارْضِعِيْهِ فَإِذَا خَفَتْ عَلَيْهِ فَأَلْقِيْهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِيْ وَ

(موسيٰ کي) کير پيار ۽ پوءِ جنهن وقت توکي ان جو خوف ٿئي ۽ پوءِ تون ان کي ٽٽيل درياءُ ۾ اچل ۽ تون (ڪو) خوف ۽

لَا تَحْزَنِيْ ۚ إِنَّا رَآدُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝۳۵

ڏک نه ڪر ، اسين ان (موسيٰ) کي ٿوڌا انهن واپس ڪندا اسين ، ۽ اسين ان کي رسولن مان ڪندا اسين .

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا ۝۳۶

پوءِ ان کي فرعون جي گهر وارن لڌو ۽ نتيجو اهو نڪتو ته اهو سندن دشمن ۽ ڏک جو سبب بنيو .

إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ۝

بیشک فرعون ۽ هامان ۽ سندن لشکر گنهگار هئا . ۰ ۽

قَالَتْ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِّيْ وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ ۝

فرعون جي گهر واري (بي بي آسيه) چيو هي (موسى) منهنجي ۽ تنهنجي اکين جو ٺار ٿيندو، ان کي قتل نه ڪريو،

عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝

شايد (اهو) اسان کي نفعو ڏي يا اسين ان کي پٽ بنايون، ۽ اهي نه ڄاڻن سمجهيا . ۰

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أَمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا ۖ إِن كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ

۽ صبح جي وقت موسى جي ماءُ جي دل ڀري قواري پيدا ٿي، ، بیشک ويجهو هرجواها اهو راز ظاهر ڪري ها

لَوْلَا أَن رَّبُّنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْكَرِينَ ۝

جيڪڏهن اسين سندس دل مضبوط نه ڪريون ها، ان لاءِ ته اها يقين ڪندڙن مان ٿي پئي . ۰ ۽

قَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا

موسى جي والده، موسى جي پيءُ کي چيو ته موسى جي خبر چار معلوم ڪر، پوءِ ان موسى کي پٺي کان ڏٺو . ۽ اهي

يَشْعُرُونَ ۝ وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ

بي خبر هئا . ۽ اڻاڻا پنهان کان موسى تي ڏاڻين جو کير پيڻ ممنوع ڪري ڇڏيو پوءِ (سندن پيڻ) چيو

هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَّكَفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ

ڇا آئون توهان کي اهڙي گهر وارن جو ڏس نه ڏيان جيڪي انهي ٻار کي سنڀالڻ ۽ اهي انهي لاءِ

نُصِحُونَ ۝ فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ

خير خواه هجن . پوءِ اسان موسى کي ان جي ماءُ ڏانهن موٽايو ان لاءِ ته سندس نين ٽڙڻ ۽ پاڻ ٽوڪ نه ڪري

وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

۽ کيس معلوم ٿئي ته بیشک الله تعاليٰ جو وعدو سچو آهي، پر اڪثر ماڻهو انهن مان ڄاڻن . ۰

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَٰلِكَ

۵۸۰ جڏهن (موسىٰ) پنهنجي جواني کي پهتو ۽ سندس سمجھ مڪمل ٿي، انسان کي نبوت ۽ علم عطا ڪيو ۽ امري طرح

نَجَزَىٰ الْمُحْسِنِينَ ۱۳ وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِّنْ

اسين نيڪوڪارن کي جزا ڏيون ٿا. ۵۸۱ (موسىٰ) ان وقت شهر ۾ داخل ٿيو جڏهن اتي جا رهاڪو پنهنجن جيڪي ننڊ

أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَٰذَا

۵۸۲ ٻه مڙاپوءِ پاڻ ۾ ان شهر ۾ ٻن ماڻهن کي وڙهندي ڏٺو، (انهن مان هڪ) سندس گروه جو هو ۽ ٻيو

مِّنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِّنْ شِيعَتِهِ عَلَىٰ الَّذِي مِّنْ

سندس دشمن مان هو، پوءِ سندس گروه واري موسىٰ کان پنهنجي دشمن لاءِ مدد

عَدُوِّهِ فَوَكَزَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ ۱۴ قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ

گهري، پوءِ موسىٰ ان کي ٽوڻو هنيو پوءِ سندس ڪم ٽوڙو ڪيائين، موسىٰ چيو هي شيطان ڪم آهي،

إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ۱۵ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي

بيشڪ اهو دشمن ۽ صاف گمراه ڪندڙ آهي، موسىٰ عرض ڪيو اي منهنجا رب بيشڪ مون پنهنجي نفسي تي زيادتي ڪئي آهي پوءِ تون مڙڪي

فَغَفَرَ لَهُ ۱۶ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۱۷ قَالَ رَبِّ بِمَا أَنَعَمْتَ عَلَيَّ

پوءِ الله تعاليٰ اڪيترن خيرن ۾ مان، بيشڪ اهو ئي بخشيندڙ ۽ باجهارو آهي، موسىٰ عرض ڪيو اي منهنجا رب تون مٿي نعمت ڪئي آهي

فَلَنُ أَكُونُ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ ۱۸ فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا

پوءِ آئون هرگز مجرم جو مددگار نه ٿيندس. ۵۸۳ پوءِ موسىٰ شهر ۾ صبح ٿاڻين ڊپ سان

بِتَرَقَّبٍ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ ۱۹ قَالَ

انتظار ڪيو، پوءِ موسىٰ اوچتو ان ماڻهوءَ کي ڏٺو ته ڏانهن ڪري رهيو هو جنهن کان اٽس ڪالو مدد ورتي هئي، موسىٰ

لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ۲۰ فَلَمَّا أَنُ ارَادَ أَنُ يَبْطِشَ

ان کي چيو بيشڪ تون يقيناً صاف گمراه آهين. ۵۸۴ پوءِ جڏهن موسىٰ ان ماڻهوءَ کي پڪڙڻ جو ارادو ڪيو

بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا قَالِ يُمُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي

جيڪو انهن ٻنهي جو دشمن هو (سندس گروهه واري) چيو اِي موسى ڇا تون مون کي قتل ڪرڻ جو ارادو ڪرين ٿو

كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ ۚ إِنَّ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا

جيئنڪ ڪالھ توهڪ ماڻهوءَ کي قتل ڪيو هو، تون ته زمين ۾ ڏاڍا ئي ڪندڙ

فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمَصْلُحِينَ ۝۱۹ وَجَاءَ

آمين ، ۽ تون اصلاح جو ارادو نه ٿو رکن ۰ ۽ شهر جي

رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يُمُوسَىٰ إِنَّ الْهَلَاكَ

پاسي کان هڪ ماڻهو ڊوڙيندو آيو، اهو چوڻ لڳو اِي موسى بيشڪ توهان جو وارث

يَأْتِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ۝۲۰

توهان کي قتل ڪرڻ جو مشورو ڪري رهيا آهن، توهان (ڦوڙا) نڪري وڃو بيشڪ آئون توهان کي نصيحت ڪندڙ آهيان

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ ۚ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝۲۱

ڀوءِ خوف جي حالت ۾ موسى اُتان انتظار سان نڪتو، عرض ڪيائين اِي منهنجي ب تون مون کي ظالم قوم مان نجات عطا ڪر

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ

۽ موسى جدھن مدين (مڊين) تان هن روانو ٿيو، پاڻ چيائين مون کي منهنجي وٽ جلد سڌو رستو

السَّبِيلِ ۝۲۲ وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِّنَ النَّاسِ

ٽيڪاريندو ۰ ۽ پاڻ جدھن مدين جي پاڻي (ڪوھ) وٽ پهتو ته اتي گھڻا ماڻهو پاڻي پري رهيا

يُسْقُونَ ۚ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِم امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ ۚ قَالَ مَا

هئا ۰ انهن کان علاوه موسى کي ٻه عورتون مليون جن پنهنجون ٻڪريون پري ڪري بهاريون، موسى چيو توهان

خُطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ يُصَدَرَ الرِّعَاءُ ۖ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ۝۲۳

پاڻي ڇو ڏيون پيارو، عورتن چيو اسين پاڻي نه پيارينديون سين جيستائين ڍاڙو ٽٽا پيارين، ۽ اسان جو والد پيرسن آهي

فَسَقَى لَهُمَاءُ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ

پوءِ موسیٰ انهن کي پاڻي پاريو، ان کان پوءِ پاڻ چائو مريجي ويٺو پوءِ دعا گهريائين ته اي منهنجا رب بيشڪ آئون تنهنجي موڪيل

مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٣﴾ فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ

نعمتن جي اڳيان فقير آهيان. پوءِ انهن ٻن عورتن مان هڪ ڪمال درجي جي حياتا هلي آئي. ان چيو

إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا ط فَلَ مَا جَاءَهُ

بيشڪ منهنجو پيءُ توهان کي ان لاءِ سڏي ٿو ته توهان کي اسانجي پاڻي پيارڻ جو اجورو ڏئي. پوءِ جڏهن موسيٰ اتي پهتو

وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ

۽ سمورو قصو ان کي ٻڌايو، عورتن جي والد چيو تون خوف نڪر، اسين توکي ظالمن جي قوم کان

الظَّالِمِينَ ﴿٢٤﴾ قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ

نجات ڏيڻو ٿا. ٻنهي عورتن مان هڪ چيو ته اي منهنجا والد تون ان کي پگهار تي رک، بيشڪ اهو جنهن کي تون

اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿٢٥﴾ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَكَ

پگهار تي رکندڙن سونهائين طاقتور ۽ امين آهي. (ٻن عورتن جي والد) چيو بيشڪ منهنجو هي ارادو آهي ته آئون تنهنجو

إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمْنِي حَبْجَةً فَإِنْ

نڪاح پنهنجي ٻنهي نياڻين مان هڪ سا ان شرط تي ڪريان ته تون مون وٽ ان ٽن سال پڪڙون چار سئو ٻنڀڙا، پوءِ جيڪڏهن تون

أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَمْلِكَ عَلَيْكَ سِتْرًا

ٽه سال پورا ڪيا پوءِ اهي تنهنجي طرفان ٽيندا، ۽ منهنجو اهو ارادو ناهي ته آئون توکي تڪليف موجب، عن قريب

إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٦﴾ قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا

تون مون کي ان شاء الله صالحن مان لهندين. موسيٰ چيو اهو (وعدو) منهنجي تنهنجي چير آهي، جهڙن

الْأَجْلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٧﴾

ٻن وقتن مان مون هڪ پورو ڪيو، پوءِ مون ٽڪا پيار ناهي، ۽ الله تعاليٰ اسان جي وعدي تي شاهد آهي.

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ

پوءِ جڏهن موسيٰ عقرمد و پورو ڪيو ۽ پنهنجي گهر وارن کي (مقرر ڏانهن) سفر ڪرايو ته طور سڀنا جبل طرف ٻاهر

نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا عَلَيَّ أَتِيكُمْ مِنْهَا

ٲانائين، موسيٰ بهنجي گھران کي چيو ته توهان اتي ويهو، بيٺو، پيشڪ مڻايل آهي شايد آئون توهان لاءِ اُتان (رستي جي)

بِخَبْرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾ فَلَمَّا

ڪا خبر آڻيان يا باه مان ٿانڊو آڻيان ته مڪن توھان سردي کان بچي سگھو . پوءِ جڏھن پاڻ

أَتَمَّهَا نُودَىٰ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ

ياھ وٽ ٻهٽو تڪس واديءَ جي سڄي ياسي ، مبارڪ سرزمين ۾ ، مقدس

مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يُمُوسَىٰ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

وَمَا يَكْفُرُ بِهِ إِذْ قَالَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ أَهْبَارُ ۝

اَنْ اَلَّ عَصَاكَ فَلَمَّا رَاَهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا خَانٌ وَقِيلَ

وَأَمَّا الْفُلُ فَأُرْسِلَتْ بِرَحْمَةٍ مِنَّا لِيُبَيِّنَ لَكُمْ آيَاتِنَا فَتَدَارَكُوا أَلَمًا لَّيِّنًا

مُؤْمِنًا وَلَا يَحْزَنُ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

مَدْبَرَةُ اَوْلَمَ يَحْتَبِ يَهُوَسَی اِبْنِ اَوْرَی

روانوسو، پویان وری نه دناست، الله تعالى فرمایوای موسی نون سامه لوی ۽ خوی نکړ، بدیشک نون

الْمُؤْمِنِينَ ۖ اسْلِكْ يَدَاكَ فِي جَيْبِكَ مَكْرَجَ يَبِيسَاءِ ۚ

امن وارو آهين. تون پنهنجي ساجي هٿ کي پنهنجي جيب (گريبان) ۾ داخل ڪر، اهو بنا ڪنهن بيماري جي

غير سوء واصمم إليك جناحتي من الرهب فدايت

سفيد روشن ٿي نڪرندو، ۽ خوف ختم ڪرڻ لاءِ تون پنهنجو هٿ پنهنجي سيني تي رک، ۽ پوءِ اهي

برهالن من ربك إلى فرعون وملأه، إلههم قالوا لوما

فَسِقِينَ ۳۲ قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ

هئي . موسیٰ عرض ڪيو اي منهنجي بيشڪ مون انهن ۾ ڪا هڪ ماڻهو کي قتل ڪيو آهي، پوءِ مون کي ڊپ آهي ته

يَقْتُلُونِ ۳۳ وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْضَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلْهُ

اهي مون کي قتل ڪن. ۽ منهنجو ڀاءُ هارون آهي اهو مون کان وڌيڪ صاف ڳالهائيندڙ آهي پوءِ تون ان کي منهنجو

مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ۳۴ قَالَ

مددگار ڪري موڪل ته اهو منهنجي تصديق ڪري، بيشڪ مون کي خوف آهي ته اهي مون کي ڪوڙو سمجهندا. الله تعاليٰ فرمايو

سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَجُعَلْ لَكَ سُلْطَانًا فَلَا يَصْلُونَ

آئون جلد تنهنجي پاءُ سان توکي مضبوط بنايندس ۽ توهان ٻنهي کي حجت عطا ڪندس پوءِ اهي اسان جي

إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا أَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ ۳۵

نشانين سڀيان توهان تائين پهچي نه سگهندا، توهان ۽ توهان جا پيروڪا ڪندڙ غالب ٿيندا.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ

پوءِ جدت هن انهن وٽ موسيٰ اسانجي واضح نشانين سان تشريف فرمائيو (فرعونين) چيو ناهي هي مگر هٿرادو

مُفْتَرَىٰ وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ۳۶ وَقَالَ

جادوگر ۽ اسان پنهنجي اڳين وڏن ۾ اهڙو ماڻهو نه ٻڌو. ۽ موسيٰ

مُوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ

چيو منهنجو رب وڌيڪ ڄاڻي ٿو جيڪو ٻانهو اُن وٽان هدايت آڻي ٿو ۽ اهو

تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ۳۷ وَقَالَ

وڌيڪ ڄاڻي ٿو ته چڱي آخرت ڪنهن جي ٿيندي، بيشڪ ظالم ڪامياب نه ٿا ٿين. ۽ فرعون

فَرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِي فَأَوْقَدْ لِي

چيو اي منهنجا درباريو مون کي معلوم آهي ته مون کان سواءِ توهانجو ڪو معبود ناهي، پوءِ اي ”هامان“ تون

لِيَهَا مِنْ عَلَى الطَّيِّبِينَ فَاجْعَلْ لِي صُرْحًا لَعَلِّي أَظْلِعُ

مون لاءِ گاري مان پڪيون سرڻ پڇا ۽ پوءِ تون ان مان منهنجي لاءِ هڪ بلند منارو تعمير ڪر جيئن آئون موسيٰ جي

إِلَى إِلَهٍ مُّوسَىٰ وَإِنِّي لَا أَظُنُّهُ مِنَ الْكَذِبِينَ ۝۳۸

معبود کي ڏسي سگهان ۽ بيشڪ مون کي يقين آهي ته اهو ڪوڙن مان آهي . ۽

اسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا

فرعون ۽ سندس لشڪر ناحق زمين ۾ تڪبر ڪئي ۽ ڪين گمان هو ته

أَنَّهُمُ الْبَيْنَا لَا يَرْجِعُونَ ۝۳۹ فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ

بيشڪ اهي اسان ڏانهن نه موٽايا ويندا . پوءِ اسان فرعون ۽ سندس لشڪر کي پڪڙي پوءِ اسان انهن کي

فِي الْيَمِّ ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۝۴۰ وَ

دريام ۾ اڇلايو، پوءِ ڏسو ته ظالمن جي پڇاڙي ڪهڙي ٿئي ٿي . ۽

جَعَلْنَاهُمْ آيَةً يُدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَیَوْمَ الْقِيَمَةِ لَا

اسان انهن کي جهنمين جو اڳواڻ بنايو جيڪي انهن کي باهه ڏانهن سڏن ٿا، ۽ قيامت جي ڏينهن انهن جي

يُنْصَرُونَ ۝۴۱ وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ

مدد نه ڪئي ويندي . ۽ اسان انهن جي پويان هن دنيا جي حياتي ۾ لعنت موڪلي آهي، ۽ قيامت

الْقِيَمَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ۝۴۲ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ

جي ڏينهن اهي تڙيلن ڏٺمان هوندا . ۽ بيشڪ اسان موسيٰ کي

الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ

تورات عطا ڪيو ان کان پوءِ جو اسان پهريان ماڻهو هلاڪ ڪيا (اهو تورا)

بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝۴۳

ماڻهن لاءِ هجرت ۽ هدايت ۽ رحمت هو (ان لاءِ ته) من اهي نصيحت حاصل ڪن.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا

۱۰ اي رسول عبي توهان طور سينائي مغرب جي پاسي ۾ هئا، جنهن وقت اسان موسيٰ سان گفتگو فرمائي ۽ توهان

كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝ وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ

(ان وقت) حاضر نه هئا . در حقيقت (ان کان پوء) اسان گهڻيون امتون پيدا ڪيون، پوءِ انهن تي

عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًّا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو

گهڻو زمانو گذري ويو، ۽ توهان شعيبي جي قوم ۾ رهندڙن هئا جو اسان انهن تي پنهنجون آيتون

عَلَيْهِمُ آيَتِنَا وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ۝ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ

پڙهيون تي، پر اسان توهان کي پيغمبر ڪري موڪليو (۽ توهان کي انهن جو علم عطا ڪيو) ۽ توهان طور سينائي ڪناري

الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَّحِمَةً مِّنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا

تي نه هئا جنهن وقت اسان (موسيٰ کي) پڪاريو پر توهان جي ربي اها رحمت هئي (جوان توهان کي علم عطا ڪيو) ان لاءِ ته توهان ان قوم کي

مَّا آتَاهُمْ مِّنْ نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝ وَلَوْ

ڊيڄاريو جن وقت توهان کان اڳ ڪو پيغمبر نه آيو ته من اهمي نصيحت حاصل ڪن، ۽ جيڪڏهن

لَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا

مڪي وارن تي سندس بد اعمالِي سببان ڪو عذاب پهچي هاءِ (ضرور) چون ها ته

رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَتِكَ وَنَكُونَ

اي اسان جاري توهان سان ڏانهن چون ڪو پيغمبر موڪليو پوءِ اسين تنهنجي آيتن جي تابعداري ڪريون ها ۽ اسين

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْ

مؤمنن مان هجون ها . پوءِ جڏهن انهن وقت اسان جي طرفان رسول جي تشريف فرمايو ته انهن چيو

لَا أُوتِيَ مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ أَوْ لَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ مِنْ

چوان کي اهو ڏنو ويو جيڪو موسيٰ کي ڏنو ويو، ۽ چا انهن ان کان اڳ موسيٰ جي ڏنل (توراة) جو انڪار نه ڪيو

قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا فَقَالَوَا إِنَّا بِكُلِّ كَفْرٍ ۝۳۸

هو ۹، انهن چيو اهي ٻئي جادو (قرآن ۽ تورا) پاڻ ۾ متفق ٿيا آهن، ۱۰ انهن چيو بيشڪ اسين ٻنهي جا انڪاري آهيون.

قُلْ فَأَتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِندِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعْهُ

رسول ۽ نبی توهان انهن کي چئو توهان الله تعالیٰ وٽان ڪو اهڙو ڪتاب آيو جيڪو قرآن ۽ تورا کان وڌيڪ هدايت ڏيندڙ آهي. اُن ۾ ايترو آهي

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝۳۹ فَإِنْ لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا

ڪريان جيڪڏهن توهان سچا آهيو: پر اهي جيڪڏهن توهان جو چوڻ پورو ڪري نه سگهن ته پر توهان سمجهو اهي

يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ

پنهجي سڌن جي تابعداري ڪن ٿا. ۱۰ ان شخص کان وڌيڪ ٻيو ڪير گمراهه آهي جيڪو الله تعالیٰ جي هدايت کان سواءِ

هُدًى مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝۴۰

پنهجي سڌ جي تابعداري ڪري ٿو، بيشڪ الله تعالیٰ ظالمن جي قوم کي هدايت نه ٿو ڏي.

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝۴۱ الَّذِينَ

۽ بيشڪ اسان قرآن ۽ ڪريم کي مسلسل نازل ڪيو ته منهنجي نصيحت حاصل ڪن. اهي ماڻهو جن کي اسان

اتَّبَعْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ۝۴۲ وَإِذْ آتَيْنَاهُمُ

قرآن ۽ ڪريم کان اڳ ۾ ڪتاب عطا ڪيو، اهي اُن تي ايمان رکن ٿا. ۱۰ جڏهن انهن جي سامهون قرآن ۽ ڪريم ٿيو وڃي ٿو

قَالُوا أَمَّا بِهٖ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ

اهي چون ٿا اسان ان تي ايمان آندو بيشڪ اهو اسانجي رب جي طرفان حق آهي، بيشڪ اسين ان کان پهرئين

مُسْلِمِينَ ۝۴۳ أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا

تليم ڪندڙ هئاسين. انهن کي سندن ٻيڻو ثواب عطا ڪيو ويندو، انهي ڪري جو انهن صبر ڪيو

وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۝۴۴

۽ انهن بُرائي کي ڇڏي ڀلائي سان دفع ڪيو جيڪي ڪجهه اسان انهن کي ڏنو اُن مان خرچ ڪن ٿا.

وَمَا أُوْتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا وَمَا

۱۰۰ توهان کي جيڪا شيءِ عطا ڪئي وڃي ٿي پوءِ (اها) دنيا جي حياتي جو سامان ۽ زينت آهن ، ۽ جيڪو

عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۙ ۱۰۱ أَفَسَنْ وَعَدْنَاهُ

الله تعاليٰ وٽ آهي اهو بهتر ۽ زياده بقا وارو آهي ، ڇا پوءِ توهان نه ٿا سمجهو ڇا پوءِ اهو (مؤمن) جنهن ساڻا اڻا بهشت

وَعَدًا حَسَنًا فَهُوَ لَا فِئَةٍ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

جو وعدو ڪيو پوءِ اهو ڪيئن ڀر ملندو ، ان (مؤمن) جو مثال ان ڪافر جهڙو آهي جنهن کي دنيا جي سامان امانت فتنو نو سين

ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ۙ ۱۰۲ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ

ان کان پوءِ اهو قيامت جي ڏينهن (جنت لاءِ) حاضر ڪيلن مان هوندو . قيامت جي ڏينهن الله تعاليٰ انهن کي پڪاريندو ۽ فرمائيندو

أَيْنَ شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُزْعِمُونَ ۙ ۱۰۳ قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ

منهنجا اهي شريڪ ڪٿي آهن جنهن لاءِ توهان جو گمان هو تاهي منهنجا شريڪ ڪنهن آهي ماڻهو چوندا جن تي عذاب الاهي

الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا

ثابت ٿي چڪو هوندو ، ايسا اخبار هي آهي آهن جن کي اڻا گمراه ڪيو ، اڻا براڻا انهن کي گمراه ڪيو ، اهو منهنجي مرضي سان گمراه ٿيا ، انهن

إِلَيْكَ نَمَّا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ۙ ۱۰۴ وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ

کان بيزاري توڙي انهن مڙهي ٿا ، اهي اسان جي عبادت نه ڪندا هئا . انهن کي چيو ويندو ته توهان پنهنجي شريڪن کي سڏيو

فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ

پوءِ اهي انهن کي سڏيندا ، پوءِ اهي کين جواب نه ڏيندا ۽ اهي (سخت) عذاب ڏسندا ، ڪاش اهي

كَانُوا يَهْتَدُونَ ۙ ۱۰۵ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ

هدايت وارا ٿين ها ، الله تعاليٰ قيامت جي ڏينهن انهن کي سڏيندو ، پوءِ فرمائيندو ته توهان رسولن کي ڪهڙو

الرُّسُلَيْنِ ۙ ۱۰۶ فَعَبَّيْتُ عَلَيْهِمُ الْإِنْبَاءَ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا

جواب ڏنو . پوءِ قيامت جي ڏينهن اهي ڪو دليل پيش ڪري نه سگهندا ۽ نه ئي

يَتَسَاءَلُونَ ۖ فَمَا مِنْ تَابٍ وَآمِنٍ وَعَمِلَ صَالِحًا فَفَعَلَىٰ

آهي پاڻ ۾ هڪ ٻئي کان پڇي سگهندا: پر پوءِ جيڪو ماڻهو توبه ۽ ايمان آندائين ۽ نيڪ عمل ڪيائين، پوءِ اهو جلدي

أَنْ يَكُونَ مِنَ الْبَاقِلِينَ ۖ وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۖ مَا

نجات مله وارن مان هوندو. ۽ توهان جو رب جنهن کي چاهي پيدا ڪري ۽ جنهن کي چاهي پسند ڪري ٿو،

كَانَ لَهُمُ الْخَيْرَةُ ۖ سُبْحَنَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۖ وَرَبُّكَ يَعْلَمُ

انهن کي ڪو اختيار ناهي، الله تعاليٰ انهن جي شرڪ کان پڻند. ۽ پاڪ آهي. ۽ توهان جو رب اهو سڄو

مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ۖ وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۖ

جائڻ جو جيڪو اهي پنهنجي سين ۾ لکڻا ۽ جيڪو ظاهر ڪن ٿا. ۽ اهو ئي الله آهي ناهي ڪو معبود مگر اهو،

لَهُ الْحُكْمُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ ۖ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۖ

دنيا ۽ آخرت ۾ ان جي تعريف آهي، ۽ ان جو حڪم آهي ۽ توهان ان کان انهن موٽايا ويندا.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ

رسول ڪري توهان انهن کي فرمايو توهان مون کي اها خبر ڏيو جيڪڏهن توهان لاءِ الله تعاليٰ قيامت جي ڏينهن تائين هميشه هميشه

الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ أَوْ لَا تَسْمَعُونَ ۖ

رات پيدا ڪري، ڇا الله تعاليٰ کان سواءِ ڪو معبود آهي جيڪو توهان لاءِ روشني آڻي، ڇا پوءِ توهان نه ٿا ٻڌو.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ

رسول ڪري توهان انهن کي فرمايو توهان مون کي اها خبر ڏيو جيڪڏهن توهان لاءِ الله تعاليٰ قيامت جي ڏينهن تائين هميشه هميشه

الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَوْ لَا

ڏينهن پيدا ڪري، ڇا الله تعاليٰ کان سواءِ ڪو معبود آهي جيڪو توهان لاءِ رات آڻي جنهن ۾ توهان آرام ڪريو، ڇا پوءِ

تُبْصِرُونَ ۖ وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا

توهان نه ٿا ڏسو. ۽ اها الله تعاليٰ جي رحمت آهي، جو توهان لاءِ رات ۽ ڏينهن پيدا ڪيائين ان لاءِ ته ان ۾ توهان

فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٣﴾ وَيَوْمَ

آرام ڪريو، الله تعالیٰ جي فضل سان دينهن جو توهان روزگار طلب ڪريو، تنهن ۾ توهان شڪر گذار ٿيو. ۽ ان دينهن

يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٤٤﴾

اهو انهن کي سڏيندو پوءِ فرمائيندو منهنجا اهي شريڪ ڪٿي آهن، جن لاءِ توهان جو گمان هو (تو اهي منهنجا شريڪ آهن)

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ

۽ هر گروه مان اسين هڪ گواه ڪڍنداسين، پوءِ اسين چوندا سين ته توهان پنهنجا دليل آڻيو

فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٤٥﴾

پوءِ اهي سمجهندا ته بيشڪ الله جو فرمان سچو آهي ۽ انهن کان اهو سڀ ضايع ٿي ويندو جيڪو پاڻ هٿرادو ٺاهيندا هئا.

إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ

بيشڪ قارون، موسيٰ جي قوم مان هو، پوءِ ان پنهنجي قومي وڌائي جو اظهار ڪيو، اسان ان کي ايترا ته

الْكُنُوزِ مَا إِنْ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوزُوا بِالْعُصْبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ إِذْ

خزانا ڏنا جتان جون چاهيون هڪ طاقتور جماعت کي هلندي هئي، جڏهن قارون کي

قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٤٦﴾

سندن قوم چيو ته تون (پنهنجي دنيا تي) خوش نه ٿي، بيشڪ الله تعالیٰ (اهڙين) خوشي ڪندڙن کي پسند نه ٿو ڪري.

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ

۽ توکي جيڪا ملڪيت الله تعالیٰ ڏني آهي ان جي عيوض آخرت جو گهڻو طلب ڪر ۽ تون دنيا ۾ نڪ عمل ڪر

مِنَ الدُّنْيَا وَ أَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا

نه ڇڏ ۽ تون (الله جي مخلوق سان) احسان ڪريو الله تعالیٰ توڻا احسان ڪيو آهي ۽ تون

تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤٧﴾

زمين ۾ فساد طلب نه ڪر، بيشڪ الله تعالیٰ فسادين سان محبت نه ٿو ڪري.

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي ۖ أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ

قارون چيو خزانو ۽ مون کي منهنجي پنهنجي علم سان مليو آهي، ڇا کيس هي معلوم نه هوندو تيشڪ الله تعاليٰ ئي ان کان

مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَآكْثَرُ جَعَلًا ۖ

اڳ ۾ ڪيتريون قومون هلاڪ ڪيون، جيڪي قوت ۽ جماعت ۾ ان کان وڌيڪ هيون،

وَلَا يَسْأَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ۙ ۹۸ ۖ فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ ۖ

۽ گنهگارن کان سندس گناهين بابت پڇيو ويندو. (حق الله تعاليٰ کي سڀاڻو آهي). پوءِ قارون (شان شوڪت سان) پنهنجي قوم جي اڳيان سنڀري تيار ٿي آيو،

قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لَيْلِيَّتْ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ

جن ماڻهن دنيا جي حياتي طلب ڪئي ٿي، انهن چيو ڪاش اسان کي اوتري ملڪيت ملي ها جيڪا

قَارُونُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۖ وَحَظٌّ عَظِيمٌ ۙ ۹۹ ۖ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ

قارون کي ملي آهي، بيشڪ اهو وڏي نصيب وارو آهي. ۽ جيڪي ماڻهو صاحب علم هئا انهن انهن کي چيو

وَيُلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقِيهَا

توهان ويل ۾ پيو، الله تعاليٰ جو ثواب ان ماڻهو لاءِ بهتر آهي جنهن ايمان آندو ۽ عمل صالح ڪيا، ۽ اهو فقط

إِلَّا الصَّابِرُونَ ۙ ۱۰۰ ۖ فَخَسَفْنَا بِهِ وَبَدَارِهِ الْأَرْضَ ۖ فَمَا كَانَ

صبر ڪندڙن کي ملي ٿو. پوءِ اسان قارون ۽ سندس دولت کي زمين ۾ گهرائي ڇڏيو، پوءِ اُن لاءِ

لَهُ مِنْ فِتْنَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ وَمَا كَانَ مِنَ

اهڙي ڪا به جماعت نه هئي جيڪا الله تعاليٰ کان سواءِ سندس مدد ڪري سگهي، ۽ دزوري اهو پاڻ، پاڻ کي

الْمُنْتَصِرِينَ ۙ ۱۰۱ ۖ وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ

(عذاب لاهري کان) بچائي سگهيو. ۽ ڪالهن جن ماڻهن قارون جي دولت جهڙي گهر ڪئي هئي اهي اڃ چوڻ لڳا (اسان کي)

وَيَكُنَّ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ ۚ

عجب آهي، الله تعاليٰ پنهنجي ٻانهن مان جنهن لاءِ چاهي رزق گهڻو ڪري ٿو ۽ گهٽ ڪري ٿو.

تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ^(۸۴) وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ

توهان مشرڪن جا منڍ ڳارڻ ٿيو. ۽ الله تعالى سان گڏ ٻئي معبود جي عبادت نه ڪريو،

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَفَّ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ^ط لَهُ

ناهي ڪو معبود مگر اهو، ان جي ذات اقدس کان سواءِ هر شيءِ فاني آهي، (مخلوق ۾)

الْحُكْمُ وَالْيَهُ تَرْجِعُونَ^ع

ان جو حڪم هلي ٿو، ۽ توهان کي ان ڏانهن موٽايو ويندو.

آياهن ۶۹ (۲۹) سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ مَكِّيَّةٌ (۱۵) (رُتُومَاهَا)

سورة عنكبوت مڪي مڪمه ۾ نازل ٿي آهي، ان ۾ ۲۹ آيتون ۽ ۷۷ رڪوع آهن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الله تعالى جي نالي سان شروع ڪريان ٿو جيڪو نهايت مهربان ۽ اجهارو (آهي).

الَّذِينَ أَحْسَبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا

الَّذِينَ (ڪجهه) ماڻهو ائين ڄاڻين ٿا ته فقط ائين چون ٿا ڪين ڇڏيو ويندو ٿا سان ايمان آندو ۽ انهن کي

يُفْتَنُونَ^۲ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ

آزمائيون ويندو ۽ پيشڪش ائين ڪان ائين ڪان ائين ڪان وڌيڪ آزمائش ڪئي پوءِ الله تعالى ڏسي ٿو ته

صَدَقُوا أَوْ كَذَبُوا^۳ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ

ڪهڙا (انهن مان) سچا آهن ۽ ڪهڙا ڪوڙا آهن. ڇا بُرا عمل ڪندڙ ائين سمجهن ٿا ته

السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ^۴ مَنْ كَانَ يَرْجُوا

اهي اسان جي گرفت کان بچي سگهندا، اهو سندن خراب فيصلو آهي. جيڪو ماڻهو الله تعالى سان

لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ^۵

ملڻ جي اُڀير کي ٿو پوءِ پيشڪش الله تعالى جو مقرروقت ضرور ايندڙ آهي، ۽ اهوئي ٻڌندڙ ۽ ڄاڻندڙ آهي.

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ

۽ جنهن ماڻهو جهاد ڪئي پوءِ ان پنهنجي لاءِ جهاد ڪئي، بيشڪ الله تعاليٰ جهان وارن کان يقيني

الْعَالَمِينَ ۶ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ

بي نياز آهي. ۽ جن ماڻهن ايمان آندو ۽ نيك عمل ڪيا، اسين ضرور انهن تان

عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا

سندن ڪيل گناهه مٽي ڇڏينداسين ۽ اسين ضرور انهن کي سندن عملن کان وڌيڪ سهڻي جزا

يَعْمَلُونَ ۷ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ

ٿينداسين. ۽ اسان انسان کي حڪم ڪيو ته اهو پنهنجي پيءُ ماءُ سان نيڪي ڪري، ۽ جيڪڏهن اهي

جَاهِدَكَ لِتَشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۸

تو ڪو زور مجھو ڪري چون ته تون الله سان شرڪ ڪر، جنهن لاءِ توت ڪو علم ناهي، پوءِ تون انهن جي تابداري ڏکڻ

إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۹ وَالَّذِينَ آمَنُوا

مون ڏانهن توهان جو موٽڻ آهي پوءِ آئون توهان کي توهانجي عمل بابت خبر ڏيندس. ۽ جن ماڻهن ايمان آندو

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ۱۰ وَمَنْ

۽ نيك عمل ڪيا، اسين يقيني انهن کي صالحن ۾ داخل ڪنداسين. ۽ ڪي ماڻهو منافق

النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنًا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ

اُهي آهن جيڪي چون ٿا اسان الله تي ايمان آندو، پوءِ جنهن وقت کين الله جي راه ۾ ايذاء ڏنو وڃي ٿو ته اهي

فِتْنَةً النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ

ماڻهن جي فتني کي الله جي عذاب وانگر ڀائڻ ٿا، ۽ جيڪڏهن توهان وٽ توهانجي طرفان ڪا مدد پهچي ٿي ته

لَيَقُولَنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ۱۱ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ

اُهي ضرور چوندا، بيشڪ اسين توهان ساڳڏا آهن، ڇا الله تعاليٰ جهان وارن جي دلي ڳالهين کان

الْعَالَمِينَ ۱۰ وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنْفِقِينَ ۱۱

چڱي طرح واقف ناهي ۽ الله تعاليٰ مؤمنن ۽ منافقن کي ضرور ظاهر فرمائيندو .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا

۽ مؤمنن کي کافرن چيو تهان اسان جي رستي تي هلو

وَلَنَحْمِلُ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِخَائِدِينَ ۱۲ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ مِمَّنْ شَيْءٌ

۽ اسين توهان جا گناه ڪنداسين ۽ اهي کافر مؤمنن جي گناهن مان ڪنهن شيءِ جو بار نه ڪندا ،

إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۱۳ وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَنْتَ لَا مَعَهُ

بيشڪ اهي يقيناً ڪوٺڙ آهن . ۽ اهي ضرور پنهنجي تابعدارن جا بار پنهنجي بارن سان گڏ

أَثْقَالَهُمْ وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۱۴

ڪندا ، ۽ ضرور قيامت جي دينهن انهن کان انهن ڪوٺڙن بابت پڇيو ويندو جيڪي پاڻ ناهيندا هئا .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ

۽ بيشڪ اسان نوح کي سندس قوم ڏانهن پيغمبر ڪري موڪليو پوءِ پاڻ انهن ۾ ساڍا نو سو سال

إِلَّا خَاسِرِينَ ۱۵ عَامًّا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ۱۶

(هدايت ۾ مشغول) رهيا ، پوءِ انهن تي طوفان اچي ڪڙڪيو ۽ اهي ظالم هئا .

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ ۱۷

پوءِ نوح ۽ ڀرتي ۾ سوار (سندس تابعدارن کي) انسا نجات ڏني ۽ انسا ان کي جهن وارن لاءِ نشاني بناي .

وَأَبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَلِكُمْ

۽ توهان ياد ڪريو جنهن وقت ابراهيم پنهنجي قوم کي فرمايو ته توهان الله جي عبادت ڪريو ۽ اُن کان ڊڄو اهو

خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۱۸ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ

توهان لاءِ بهتر آهي جيڪڏهن توهان ڄاڻو ٿا . توهان الله تعاليٰ کان سواءِ

دُونِ اللَّهِ أَوْ ثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ

بُنِي جِي پوڄا ڪريو ٿا ۽ توهان هٿرادو ڪوڙ ٺاهيو ٿا، بيشڪ جيڪي ماڻهو

تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا

الله تعالى کان سواءِ ٻين جي عبادت ڪن ٿا اهي توهان کي رزق ڏيئي نٿا سگهن ، پوءِ توهان

عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِلَيْهِ

الله تعالى کان رزق طلب ڪريو ۽ ان جي عبادت ڪريو ۽ ان جو شڪر اٿو مڃو ، ۽ توهان کي ان

تُرْجَعُونَ ۱۴ وَإِنْ تَكْذِبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّنْ

ڏانهن موٽايو ويندو . ۽ جيڪڏهن توهان مون کي ڪوڙو سمجهو ٿا پوءِ بيشڪ توهان کان اڳين امتن به

قَبْلَكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۱۵

(پنهنجي پيغمبرن کي) ڪوڙو سمجهو، ۽ رسول تي ته فقط صاف تبليغ ڪرڻ آهي .

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ط

ڇا انهن نه ڏٺو ته ڪهڙي طرح الله تعالى مخلوق کي پيدا ڪيو ان کان پوءِ اُن کي موٽائيندو،

إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۱۶ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ

بيشڪ ايئن ڪرڻ الله تعالى لاءِ آسان آهي . رسولِ عربي توهان فرمايو ته توهان زمين ۾ سير ڪريو

فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ

پوءِ توهان ڏسو ته الله تعالى ڪيئن مخلوق کي پيدا ڪيو؟ اُن کان پوءِ ٻئي دفعي به (ايئن ئي) پاڻ

النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ ط إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۱۷

پيدا ڪندو ، بيشڪ الله تعالى هر شيءِ تي قادر آهي .

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ۱۸

جنهن کي چاهي اُن کي عذاب ڪري ۽ جنهن کي چاهي اُن تي رحم ڪري، ۽ توهان کي ان ڏانهن موٽڻو آهي .

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَمَا لَكُمْ

۱ توهان (ان کي) زمين ۽ آسمان ۾ عاجز ڪندڙ ناهيو ۽ توهان لاءِ

مَنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

الله تعالى کان سواءِ ڪوبه معاون ۽ مددگار ناهي . ۽ جن ماڻهن الله تعالى جي

بَايَتْ اللَّهَ وَلِقَايَهُ أُولَئِكَ يَدْعُونَ مِنْ رَحْمَتِي وَأُولَئِكَ

آيتن جو ۽ اُن جي ملاقات جو ڪو ڪيو، اهي منهنجي رحمت مان نا اميد ٿيا ۽ اهي اهي آهن

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا

جن لاءِ درد ناک عذاب آهي . پوءِ ابراهيم جي قوم جو ڪو جواب نه هو مگر انهن چيو ۽ ته

اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ

توهان ابراهيم کي قتل ڪريو يا ان کي ٻاهر ساڙيو، پوءِ الله تعالى ابراهيم کي بلهه مان نجات ڏني، بيشڪ انهي ۾

لَايَتٍ لِقَوْمٍ يُوْمِنُونَ ۚ وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِّنْ

انهي قوم لاءِ نشانين آهي جيڪي ايمان آڻن ٿا . ۽ ابراهيم چيو توهان الله تعالى کان سواءِ ۽ بت بنايا آهن

دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

جن سان توهان جي دوستي ، دنيا جي حياتي ۾ آهي

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ

اُن کان پوءِ قيامت جي ڏينهن توهان هڪ ٻئي جا انڪاري ٿيندا ۽ توهان هڪ ٻئي

بَعْضُكُمْ بَعْضًا زُومًا وَلَكُمْ النَّارُ وَمَالَكُمْ مِّنْ

قي لعنت موڪليندا ، ۽ توهان جي جاءِ جهنم آهي ۽ توهان لاءِ ڪير به

نَصِيرِينَ ۚ قَامَنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي ۖ

مددگار ناهن . پوءِ لوط ان جي تصديق ڪئي ۽ ابراهيم چيو بيشڪ آئون پنهنجي رب ڏانهن هجرت ڪندڙ آهيان .

۲۰

وقف لازم

إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۳۶﴾ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَ

بیشک اهوئي غالب حڪمت وارو آهي . ۽ اسان ان کي اسحاق ۽

يَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَ

يعقوب عطاڪيا ۽ اسان ان جي اولاد ۾ نبوت ۽ ڪتاب رکرايو ۽

آتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ

اسان ان کي سندس اجر دنيا ۾ عطاڪيو ، ۽ بيشڪ اهو آخرت ۾ يقيناً

الصَّالِحِينَ ﴿۳۷﴾ وَلَوْ طَا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ

صالحن مان آهي . ۽ لو طجهن وقت پنهنجي قوم کي چيو بيشڪ توهان بدڪاري

الْفَاحِشَةَ نَمَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿۳۸﴾

ڪريو ٿا ، جيڪا توهان کان اڳ جهان وارن مان ڪنهن نه ڪئي آهي .

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ وَلَتَأْتُونَ فِي

چا توهان مردن وٽ وڃو ٿا ۽ صحيح رستو ڪٽيو ٿا ، ۽ توهان پنهنجي

نَادِيكُمْ الْمُنْكَرَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا

خاص مجلسن ۾ خراب ڪم ڪريو ٿا ، پوءِ سندس قوم جو جواب هي هو ته

اَتَيْنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿۳۹﴾ قَالَ رَبِّ

تون اسان وٽ الله جو عذاب آڻ جيڪڏهن تون سچن مان آهين . لو طعرض ڪيو ابي منهنجي

انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿۴۰﴾ وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا

تون منهنجي مدد ڪر ان قوم تي جيڪي فساد ڪن ٿا . ۽ جڏهن اسان جي فرشتن

إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُونَ أَهْلَ هَذِهِ

ابراهيم وٽ مبارڪ آندي ، انهن چيو بيشڪ اسين ان گوت وارن کي

الْقَرْيَةِ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ إِنَّ فِيهَا

هلاڪ ڪندڙ آهي، بيشڪ انهي ڳوٺ جا رهندڙ له ڪافر هئا . ابراهيم چيو بيشڪ انهي ڳوٺ ۾

لُوطًا قَالَ اَنْحُنْ اَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ۖ لَنُنَجِّيَنَّهُ ۖ وَ

لوط به آهي، فرشتن چيو اسين وڌيڪ ڄاڻون ٿا اُن کي جيڪو اُن ۾ آهي، اسين ضرور اُن کي ۽

أَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ ۖ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٢﴾ وَلَمَّا

سندس اهل کي نجات ڏينداسين، مگر سندس گهر واري (عذاب ۾) پوئتي رهندي . ۽ جڏهن

أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَتَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا

اسان جا فرشتا لوط وٽ آيا تڏهن جو اچڻ اُن کي ڏکيو ڳو ۽ سندس دل انهن کان تنگ ٿي

وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجُوكَ وَأَهْلَكَ

۽ فرشتن چيو تون خوف مڪر ۽ تون غم مڪر، بيشڪ اسين توکي ۽ تنهنجي اهل کي نجات ڏينداسين

إِلَّا امْرَأَتَكَ ۖ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٣﴾ إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ

مگر تنهنجي گهر واري (عذاب ۾) پوئتي رهندي . بيشڪ هن ڳوٺ وارن تي

أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٤﴾

آسمان مان عذاب نازل ڪنداسين، انهي سببان جو اهي گنهگار هئا .

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾ وَإِلَىٰ

۽ بيشڪ سندس وڃڻ جي هڪ خاص نشاني اسان تي قوم لاءِ ڇڏي آهي جيڪي عقلمند آهن . ۽ مڏين وارن

مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۖ فَقَالَ يَقُومُوا عِبُدُ اللَّهِ وَارْجُوا

ڏانهن اسان سنڌن ڀاءُ شعيب کي پيغمبر ڪري موڪليو پوءِ ان چيو اهي منهنجي قوم توهان الله جي عبادت ڪريو ۽

الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْشَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٦﴾

پوئين ڏينهن جي اُميد رکو ۽ توهان زمين ۾ فساد ڪري نه ڦرو .

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَائِرِهِمْ

پوءِ انهن شعب کي ڪوٽڻ ۾ ڪوٽڻ پوءِ انهن کي اچي عذاب ورتو، پوءِ اهي صبح جي وقت پنهنجي گهرن ۾

جَثِيئِينَ ﴿۳۷﴾ وَعَادًا وَثَمُودًا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِّنْ مَّسْكِزِهِمْ

هلاڪ ٿي ويا. ۳۷. اسان عاد ۽ ثمود جي قوم کي له هلاڪ ڪيو ۽ تحقيق توهان لاءِ انهن جون جايون ظاهر آهن،

وَمَنْ يَّيْنَهُمُ الشَّيْطَانُ أَغْمَا لَهُمْ فُصْدَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ

۳۸. شيطان سندن بد اعمالن کي سڻائي ڪري ڏيکاري، پوءِ شيطان انهن کي صحيح رستي تان روڪيو ۽

كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿۳۸﴾ وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنُ وَهَامَنْ وَلَقَدْ

اهي عقلمند هئا (حق ۽ باطل ۾ فرق ڪري سگهيا ٿي). ۳۸. اسان، قارون ۽ فرعون ۽ هامان کي هلاڪ ڪيو، ۽

جَاءَهُمْ مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا

انهن وقت موسيٰ پنهنجي معجزن سميت آيو، پوءِ انهن زمين ۾ تڪبر ڪئي، ۽ اهي اسان جي عذاب کان

سَبِقِينَ ﴿۳۹﴾ فَمَا آخَذْنَا بِذُنُوبِهِمْ فَمِنْهُمْ مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ

بجي نڙ سگهيا. پوءِ انهن سڀني کي اسان سندن گناهن سببان گرفتار ڪيو، پوءِ انهن مان ڪن تي اسان

حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَّنْ آخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَّنْ

پٿريون وسايون، ۽ انهن مان ڪن کي اسان وڏن آوازن سان هلاڪ ڪيو، ۽ انهن مان ڪن کي

خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَّنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ

اسان زمين ۾ گهرايو، ۽ انهن مان ڪن کي اسان غرق ڪيو، ۽ الله تعاليٰ انهن تي

لِيُظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿۴۰﴾ مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا

ظلم ڪيو پر اهي پنهنجي نفسن تي پاڻ ظلم ڪندا هئا. مثال انهن ماڻهن جو جن الله تعاليٰ

مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَ

کان سواءِ ٻين کي پنهنجو مددگار بنايو، انهن جو مثال ڪوريٽري جهڙو آهي، جيڪو پنهنجو گهر تيار ڪري ٿو ۽

إِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿۳۱﴾

بيشڪ سڀ کان گھڻو ڊگھو مان گوري پٿري جو گھر آهي ، ڪاش اهي (ڪافر) ڄاڻن ها .

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ

بيشڪ الله تعالى ڄاڻي ٿو جن شين جي اهي الله تعالى کان سواءِ عبادت ڪن ٿا . ۽ اهو ئي

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۳۲﴾ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لِنَاسٍ وَمَا

غالب حڪمت وارو آهي . ۽ اهي مثال ماڻهن لاءِ بيان ڪريون ٿا ، ۽ نه ٿا

يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿۳۳﴾ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَ

سمجھن انهيءَ کي مگر عالم (ڄاڻندڙ) الله تعالى آسمانن ۽ زمينن کي

الْأَرْضِ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿۳۴﴾

حق سان پيدا ڪيو ، بيشڪ مؤمنن لاءِ يقيناً انهيءَ ۾ نشاني آهي .

أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ

رسول عربي توهان قرآن ڪريم پڙهو جيڪو توهان ڏانهن وحي ڪيو آهي ۽ نماز قائم ڪريو ، بيشڪ نماز

تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ ۗ وَاللَّهُ

بُرن ڪمن ۽ خراب ڳالهين کان روڪي ٿو ، ۽ الله تعالى جو ذڪر تمام وڏو آهي . ۽ الله تعالى

يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿۳۵﴾ وَلَا تَجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي

ڄاڻي ٿو جيڪو عمل توهان ڪريو ٿا . ۽ اهل ڪتاب سان توهان جهڳوٽو نه ڪريو مگر سھڻي

هِيَ أَحْسَنُ ۖ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي

طريقي سان ، سواءِ انهن ماڻهن جي جيڪي انهن مان ظالم آهن ۽ توهان چئو ٿا اسان قرآن ڪريم

أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ إِلَيْكُمُ وَالْهِنَا وَالْهُكْمُ وَاحِدٌ وَنَحْنُ

في ايمان آندو آهي ۽ توهان جي ڪتابن جي تصديق ڪريون ٿا ، توهانجو ۽ اسانجو الله هڪ آهي ۽ اسين